

УДК 338.1: 338.43

JEL Classification: M11, M21, O13, Q10

DOI: [https://doi.org/10.32515/2663-1636.2020.5\(38\).238-245](https://doi.org/10.32515/2663-1636.2020.5(38).238-245)

М.В. Поленкова, доц., канд. екон. наук

Національний університет «Чернігівська політехніка», м. Чернігів, Україна

Специфіка функціонування підприємств аграрного сектору у контексті соціально-економічного розвитку України

В статті обґрунтовано вагому роль сільського господарства в економічній системі України. Виявлено ключові тенденції функціонування підприємств аграрного сектору України. Досліджено динаміку обсягів виробництва сільськогосподарської продукції. Окреслено послідовність застосування методу багатофакторного динамічного регресійного моделювання. В рамках дослідження розраховано вплив функціонування підприємств аграрного сектору на індекс виробництва сільськогосподарської продукції.

продукція рослинництва, продукція тваринництва, сільськогосподарські підприємства, аграрний сектор, соціально-економічний розвиток

М.В. Поленкова, доц., канд. екон. наук

Національний університет «Черниговская политехника», г. Чернигов, Украина

Специфика функционирования предприятий аграрного сектора в контексте социально-экономического развития Украины

В статье обоснована важная роль сельского хозяйства в экономической системе Украины. Выявлены ключевые тенденции функционирования предприятий аграрного сектора Украины. Исследована динамика объемов производства сельскохозяйственной продукции. Определены последовательность применения метода многофакторного динамического регрессионного моделирования. В рамках исследования рассчитано влияние функционирования предприятий аграрного сектора на индекс производства сельскохозяйственной продукции.

продукция растениеводства, продукция животноводства, сельскохозяйственные предприятия, аграрный сектор, социально-экономическое развитие

Постановка проблеми. Підвищення конкурентоспроможності національного аграрного сектору передбачає стійке функціонування всіх його взаємопов'язаних підсистем: агропромислового виробництва; продуктових ринків; збуту, розподілу і споживання продовольства; кадрового, фінансового, матеріально-технічного, технологічного, інформаційного та наукового забезпечення. Проте в сучасних умовах функціонування сільськогосподарських підприємств супроводжується низкою проблемних аспектів, що суттєво перешкоджає їх перспективному розвитку. В умовах євроінтеграції виникає об'єктивна необхідність у формуванні ефективних механізмів щодо посилення конкурентних позицій українських підприємств аграрного сектору на внутрішніх і зовнішніх ринках.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблемам функціонування сільськогосподарських підприємств присвятили свої наукові праці багато вітчизняних та зарубіжних вчених-економістів, зокрема Буш Г. [7], Девіс К. [8], Герасименко Ю. [1], Єранкіна О. [2], Коваленко Є. [3], Пур Дж. [9], Скидан О., Степаненко Н., Швець Т. [6], Шпрінгман М. [10] та інші науковці. Проте, різноаспектно досліджуючи особливості функціонування підприємств аграрного сектору, науковців основному зосереджуються на внутрішньогалузевих питаннях їх розвитку, зокрема оптимізації ресурсного забезпечення сільськогосподарського процесу у сфері рослинництва і тваринництва, залученні інноваційних технологій та підходів в управлінні, а також посиленні корпоративної соціальної відповідальності на підприємствах.

Попри значний науковий доробок невирішеною залишається ще низка актуальних питань соціально-економічного характеру щодо функціонування підприємств аграрного сектору у контексті сталого розвитку України

Постановка завдання. Мета статті полягає в дослідженні особливостей функціонування підприємств аграрного сектору у контексті соціально-економічного розвитку країни.

Виклад основного матеріалу. Сільське господарство здійснює значний вплив на розвиток економіки країни. Його вагому роль в економічній системі України підтверджують наступні показники: 10,5% валової доданої вартості (358,1 млрд. грн. у 2019 р.); 9% валового внутрішнього продукту (358,1 млрд. грн. у 2019 р.); 18,2% від усього зайнятого населення (3010,4 тис. осіб у 2019 р.); 7,7% від загальної кількості найманих працівників; 9,4% у структурі усіх капітальних інвестицій за видами економічної діяльності (58555 млн. грн. у 2019 р.); 4,1% від усіх основних засобів (399,5 млрд. грн. у 2018 р.); 43,9% від загального обсягу експорту[4; 5].

У процесі функціонування підприємств аграрного сектору України виокремлюються наступні тенденції (табл. 1):

- зростання кількості зайнятого населення з 2860,7 тис. осіб у 2017 р. до 3010,4 тис. осіб у 2019 р. на фоні скорочення кількості найманих працівників із 515 тис. осіб у 2016 р. до 463,2 тис. осіб у 2019 р.;
- поступове зростання середньомісячної заробітної плати працівників із 143,7 дол. США у 2015 р. до 338,1 дол. США у 2019 р.;
- зменшення обсягів капітальних інвестицій у 2019 р. (2265,6 млн. дол. США) після поступового їх зростання протягом 2015-2018 рр.;
- нарощення обсягів валової доданої вартості у сільському господарстві з 10946,6 млн. дол. США у 2016 р. до 13854,3 млн. дол. США у 2019 р.;
- стрімке зростання обсягів основних засобів із 8045,6 млн. дол. США у 2015 р. до 15458,2 млн. дол. США у 2019 р.

Таблиця 1– Динаміка основних показників функціонування аграрного сектору протягом 2015-2019 рр.

	2015	2016	2017	2018	2019
Кількість зайнятого населення (тис. осіб)	2870,6	2866,5	2860,7	2937,6	3010,4
Кількість найманих працівників (тис. осіб)	502,7	515,0	490,9	481,4	463,2
Середньомісячна плата працівників (дол. США)	143,7	153,3	216,6	263,5	338,1
Капітальні інвестиції у сільське господарство (млн. дол. США)	1341,7	1943,5	2383,8	2391,8	2265,6
Валова додана вартість (млн. дол. США)	10977,8	10946,6	11428,1	13278,2	13854,3
Основні засоби (млн. дол. США)	8045,6	9958,4	12327,1	15458,2	–

Джерело: розраховано за [4; 5]

Протягом останніх двох років простежується поступове збільшення обсягів виробництва сільськогосподарської продукції галузей рослинництва (підприємствами – із 323,7 млрд. грн. у 2017 р. до 376,8 млрд. грн. у 2019 р.; фермерськими господарствами – із 60,5 млрд. грн. у 2017 р. до 75,8 млрд. грн. у 2019 р.; господарствами населення – із 156,4 млрд. грн. у 2017 р. до 161,9 млрд. грн. у 2019 р. (в постійних цінах 2016 р.) та тваринництва (підприємствами – із 67,3 млрд. грн. у 2017 р. до 73 млрд. грн. у 2019 р.; фермерськими господарствами – із 2,8 млрд. грн. у 2017 р. до

3,2 млрд. грн. у 2019 р. (в постійних цінах 2016 р.) [5]. Лише домашні господарства, що спеціалізуються на тваринництві протягом 2014-2019 рр. демонструють негативну динаміку обсягів виробництва (табл. 2).

Таблиця 2 – Динаміка обсягів виробництва сільськогосподарської продукції за категоріями господарств (% до попереднього року)

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Господарства усіх категорій										
Продукція сільськогосподарства	98,6	120,2	96,1	113,6	102,2	95,2	106,3	97,8	108,2	101,4
Продукція рослинництва	96,4	128,7	93,3	117,1	103,1	94,8	109,1	97,1	110,2	101,8
Продукція тваринництва	104,3	99,8	104,9	103,9	99,5	96,4	97,3	100,2	101,2	100,2
Підприємства										
Продукція сільськогосподарства	97,5	128,3	94,1	120,5	103,8	94,8	109,7	97,0	112,0	102,7
Продукція рослинництва	94,6	134,9	91,0	123,6	103,9	94,5	112,4	96,2	113,6	102,5
Продукція тваринництва	109,8	104,5	108,1	108,6	103,4	96,5	97,5	101,0	104,5	103,8
Господарства населення										
Продукція сільськогосподарства	99,9	110,4	99,0	104,3	99,7	95,8	100,9	99,3	101,7	99,1
Продукція рослинництва	99,4	119,2	97,2	106,4	101,4	95,5	102,8	99,1	103,3	100,2
Продукція тваринництва	100,8	96,6	102,5	100,3	96,3	96,3	97,2	99,6	98,1	96,7

Джерело: сформовано за [4; 5]

Для виявлення впливу функціонування підприємств аграрного сектору на індекс сільськогосподарської продукції застосовуємо метод багатофакторного динамічного регресійного моделювання, зокрема динамічну балансову кросс-секшн регресію:

$$A = a_0 + a_1x_1 + a_2x_2 + \dots + a_nx_n,$$

де A – індекс сільськогосподарської продукції (вихідна, залежна змінна);

$a_1, \dots, a_n$ – параметри моделі;

$x_1, \dots, x_n$ – показники функціонування підприємств аграрного сектору.

В якості вхідних параметрів (незалежних змінних) на основі експертного оцінювання визначено ключові показники функціонування підприємств аграрного сектору (x_1 – x_{38}). Вихідними показниками обрано: індекс сільськогосподарської продукції (A).

У процесі застосування даного методу сформовані масштабні генеральні вибірки із 2736 спостережень (38 вхідних незалежних змінних у динаміці 3 років (2017-2019 рр.) у розрізі 24 регіонів України). Усі розрахунки проведено у програмному середовищі Statistica 10.0.

Первинні результати розрахунків подано на рис. 1.

Regression Summary for Dependent Variable: A2 (Spreadsheet1)						
R= ,87838876 R²= ,77156681 Adjusted R²= ,69398573						
F(18,53)=9,9453 p<,00000 Std.Error of estimate: 5,0690						
N=72	b*	Std.Err. of b*	b	Std.Err. of b	t(53)	p-value
Intercept			91,07368	11,60718	7,84633	0,000000
x1	0,95805	0,414478	0,03599	0,01557	2,31146	0,024726
x3	0,77339	0,180966	0,48622	0,11377	4,27367	0,000080
x4	-1,85100	0,497989	-0,10523	0,02831	-3,71695	0,000487
x5	2,34835	0,377228	0,00556	0,00089	6,22528	0,000000
x7	-1,67953	0,538813	-0,59980	0,19242	-3,11708	0,002949
x8	2,54129	0,645523	0,00446	0,00113	3,93680	0,000242
x9	-0,78713	0,228077	-0,20405	0,05912	-3,45114	0,001104
x11	-0,68831	0,238161	-0,00344	0,00119	-2,89008	0,005570
x12	0,51098	0,127800	0,08375	0,02095	3,99833	0,000199
x14	0,45406	0,149177	0,17931	0,05891	3,04373	0,003632
x16	-0,65955	0,162300	-0,03672	0,00904	-4,06375	0,000161
x18	-0,80969	0,188788	-1,32489	0,30891	-4,28891	0,000076
x19	0,26656	0,091664	0,12645	0,04348	2,90803	0,005302
x20	0,24572	0,110616	0,01808	0,00814	2,22136	0,030620
x26	-1,16403	0,275472	-0,00001	0,00000	-4,22560	0,000094
x27	1,04459	0,354455	0,00001	0,00000	2,94704	0,004761
x33	-1,17795	0,238250	-0,00002	0,00000	-4,94416	0,000008
x38	0,29677	0,102981	0,47814	0,16591	2,88181	0,005698

Рисунок 1 – Первинні результати розрахунків для A_2 (у програмному середовищі Statistica 10.0)
Джерело: розраховано автором

За результатами розрахунків простежується статистична значущість розрахунків, що підтверджують: коефіцієнт кореляції, скоригований коефіцієнт детермінації; Ф-критерій Фішера; стандартна похибка; р-рівень (рис. 1; табл. 3).

За результатами аналізу найбільшим впливом серед досліджуваних показників на індекс виробництва сільськогосподарської продукції відзначаються: обсяги виробництва коренеплодів, бульбоплодів, культур овочевих і баштанних продовольчих господарствами усіх категорій ($x_8 = 2,54$); обсяги виробництва технічних культур підприємствами ($x_5 = 2,35$); витрати підприємств на пальне і мастильні матеріали ($x_{27} = 1,04$). Значний позитивний вплив також здійснює площа, з якої підприємствами зібрано зернові і зернобобові культури ($x_1 = 0,96$) та урожайність зернових і зернобобових культур на підприємствах ($x_3 = 0,77$). Тобто, при збільшенні на 1% показника x_8 індекс виробництва сільськогосподарської продукції зростає на 2,54%, відповідно, при збільшенні на 1% показника x_5 – зростає на 2,35%; x_{27} – на 1,04%; x_1 – на 0,96%; x_3 – на 0,77%.

Найбільшим оберненим впливом характеризуються показники: площа, з якої підприємствами зібрано технічні культури ($x_4 = -1,85$); площа, з якої господарствами усіх категорій зібрано коренеплодів, бульбоплодів, культур овочевих і баштанних продовольчих ($x_7 = -1,68$); амортизація ($x_{33} = -1,18$); витрати підприємств на мінеральні добрива ($x_{26} = -1,16$). Вагомий негативний вплив також простежується від обсягів реалізації на забій (у живій масі) великої рогатої худоби ($x_{18} = -0,81$); урожайності коренеплодів, бульбоплодів, культур овочевих і баштанних продовольчих на господарствах усіх категорій ($x_9 = -0,79$) та обсягів виробництва кормових культур господарствами усіх категорій ($x_{11} = -0,69$). При збільшенні значень цих показників на 1% індекс виробництва сільськогосподарської продукції зменшуватиметься.

Таблиця 3 – Результати розрахунків впливу функціонування підприємств аграрного сектору на індекс сільськогосподарської продукції

Незалежні змінні	Залежна змінна: (A)
	Коефіцієнт кореляції
	0,878
	Скоригований коефіцієнт детермінації
	0,772
	Критерій Фішера
	F(18,53)=9,945 при p<,00000
	Стандартна похибка
1	2
Вільний член (b)	91,07
	для A
x_1 – площа, з якої підприємствами зібрано зернові і зернобобові культури	0,96
x_2 – обсяги виробництва зернових та зернобобових культур підприємствами	–
x_3 – урожайність зернових і зернобобових культур на підприємствах	0,77
x_4 – площа, з якої підприємствами зібрано технічні культури	-1,85
x_5 – обсяги виробництва технічних культур підприємствами	2,35
x_6 – урожайність технічних культур на підприємствах	–
x_7 – площа, з якої господарствами усіх категорій зібрано коренеплодів, бульбоплодів, культур овочевих і баштанних продовольчих	-1,68
x_8 – обсяги виробництва коренеплодів, бульбоплодів, культур овочевих і баштанних продовольчих господарствами усіх категорій	2,54
x_9 – урожайність коренеплодів, бульбоплодів, культур овочевих і баштанних продовольчих на господарствах усіх категорій	-0,79
x_{10} – площа, з якої господарствами усіх категорій зібрано кормових культур	–
x_{11} – обсяги виробництва кормових культур господарствами усіх категорій	-0,69
x_{12} – урожайність кормових культур на господарствах усіх категорій	0,51
x_{13} – площа, на якій були застосовані мінеральні добрива	–
x_{14} – площа, на якій були застосовані органічні добрива;	0,45
x_{15} – площа, на якій були застосовані пестициди	–
x_{16} – обсяги виробництва молока господарствами усіх категорій	-0,66
x_{17} – кількість одержаних яєць від птиці свійської господарствами усіх категорій	–

Продовження табл. 3

1	2
x_{18} – реалізація на забій (у живій масі) ВРХ	-0,81
x_{19} – реалізація на забій (у живій масі) свиней	0,27
x_{20} – реалізація на забій (у живій масі) птиці свійської	0,25
x_{21} – продуктивність праці на підприємствах, які здійснювали сільськогосподарську діяльність у рослинництві	–
x_{22} – продуктивність праці на підприємствах, які здійснювали сільськогосподарську діяльність у тваринництві	–
x_{23} – витрати підприємств на насіння і посадковий матеріал	–
x_{24} – витрати підприємств на корми	–
x_{25} – витрати підприємств на іншу продукцію сільського господарства	–
x_{26} – витрати підприємств на мінеральні добрива	-1,16
x_{27} – витрати підприємств на пальне і мастильні матеріали	1,04
x_{28} – витрати підприємств на електроенергію	–
x_{29} – витрати підприємств на паливо й енергію	–
x_{30} – витрати підприємств на запасні частини, ремонтні та будівельні матеріали для ремонту	–
x_{31} – відрахування на соціальні заходи	–
x_{32} – орендна плата за земельні частки (паї)	–
x_{33} – амортизація	-1,18
x_{34} – оплата послуг сторонніх організацій	–
x_{35} – чисельність наявного сільського населення	–
x_{36} – кількість зайнятого населення у сільському господарстві	–
x_{37} – середньомісячна заробітна плата штатних працівників у сільському господарстві	–
x_{38} – обсяг грошових доходів домогосподарств від продажу сільськогосподарської продукції	0,3

де A – індекс сільськогосподарської продукції.

Джерело: розраховано автором

Відтак, особливості впливу функціонування сільськогосподарських підприємств на індекс виробництва сільськогосподарської продукції можна відобразити за допомогою наступного рівняння:

$$A = 91,07 + 0,96x_1 + 0,77x_3 - 1,85x_4 + 2,35x_5 - 1,68x_7 + 2,54x_8 - 0,79x_9 - 0,69x_{11} + 0,51x_{12} + 0,45x_{14} - 0,66x_{16} - 0,81x_{18} + 0,27x_{19} + 0,25x_{20} - 1,16x_{26} + 1,04x_{27} - 1,18x_{33} + 0,3x_{38}.$$

Висновки та перспективи подальших досліджень. Аграрний сектор відіграє стратегічну роль у процесі соціально-економічного розвитку країни. Збільшення сільськогосподарського виробництва та зростання доходу сільського населення на душу населення разом із індустріалізацією та урбанізацією призводять до збільшення попиту на промислове виробництво.

При цьому виокремлюються декілька аспектів впливу сільського господарства на соціально-економічний розвиток, зокрема через: забезпечення продуктами

харчування та сировиною інші сектори економіки; формування попиту на товари, що виготовлені в інших секторах сільським населенням, за рахунок посилення купівельної спроможності від сільськогосподарської діяльності; забезпечення формування надлишкових інвестицій у формі заощаджень та податків, які інвестуються в інші сектори; акумулювання цінних іноземних валют за рахунок експорту сільськогосподарської продукції; забезпечення роботою значної кількості некваліфікованої робочої сили.

За результатами проведених розрахунків на основі балансової кросс-секшн регресії виокремлено показники функціонування підприємств аграрного сектору, що здійснюють найбільший вплив на індекс виробництва сільськогосподарської продукції.

Перспективним напрямом подальших досліджень вважаємо визначення впливу функціонування підприємств аграрного сектору на сталий розвиток України, зокрема крізь призму економічного, екологічного та соціального аспектів.

Список літератури

1. Герасименко Ю. Розвиток сільських територій як інструмент реалізації соціальної відповідальності агробізнесу. URL: http://econf.at.ua/publ/konferencija_2014_10_16_17/sekcija_5_ekonomichni_nauki/rozvitok_silskih_teritorij_jak_instrument_realizaciji_socialnoji_vidpovidalnosti_agrobiznesu/8-1-0-78. (дата звернення 07.11.2020)
2. Єранкін О. О. Соціальна відповідальність агробізнесу в контексті вирішення проблем розвитку сільських територій. Вісник Сумського національного аграрного університету. 2011. Вип. 6/2. С. 31–34.
3. Коваленко Є. В. Розвиток корпоративної соціальної відповідальності в Україні. Глобальні та національні проблеми економіки. 2015. Вип. 9. URL : <http://globalnational.in.ua/archive/9-2016/28.pdf>. (дата звернення 10.11.2020)
4. Офіційне Інтернет-представництво Міністерства розвитку економіки торгівлі та сільського господарства України. URL: <https://www.minagro.gov.ua/?lang=uk-UA>. (дата звернення 10.11.2020)
5. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
6. Степаненко Н. І., Скидан О. В., Швець Т. В. Стратегічні засади формування та розвитку обслуговуючих підприємств північно-західного регіону України. Агробізнес : проблеми, сучасний стан та перспективи розвитку : кол. моногр. / за ред. Я. В. Сухія, В. С. Ніценка. Одеса : СВД М. П. Черкасов, 2011. С. 263–300.
7. Busch, G., & Spiller, A. (2018). Consumer acceptance of livestock farming around the globe. *Animal Frontiers*, 8(1), 1–3.
8. Davis, K. F., Gephart, J. A., Emery, K. A., Leach, A. M., Galloway, J. N., & D'Odorico, P. (2016). Meeting future food demand with current agricultural resources. *Global Environmental Change*, 39, 125–132.
9. Poore, J., & Nemecek, T. (2018). Reducing food's environmental impacts through producers and consumers. *Science*, 360(6392), 987–992.
10. Springmann, M., Clark, M., Mason-D'Croz, D., Wiebe, K., Bodirsky, B. L., Lassaletta, L., et al. (2018). Options for keeping the food system within environmental limits. *Nature*, 562(7728), 519–525.

References

1. Herasymenko, Yu. (2014). Rozvytok silskykh terytorii yak instrument realizatsii sotsialnoi vidpovidalnosti ahrobiznesu [Development of rural territories as an instrument for the implementation of social responsibility for agribusiness]. *E-konferentsii. Sektsiia 5 Ekonomichninauky - E-conferences. Section 5. Economics*. Retrieved from http://econf.at.ua/publ/konferencija_2014_10_16_17/sekcija_5_ekonomichni_nauki/rozvitok_silskih_teritorij_jak_instrument_realizaciji_socialnoji_vidpovidalnosti_agrobiznesu/8-1-0-78 [in Ukrainian].
2. Yerankin, O.O. (2011). Sotsialna vidpovidalnist ahrobiznesu v konteksti vyrishennia problem rozvytku silskykh terytorii [Social responsibility of agribusiness in the context of solving problems of rural development]. *Visnyk Sums'koho natsional'noho ahrarnoho universytetu. Seriya: Ekonomika i menedzhment – Bulletin of Sumy National Agrarian University. Series: Economics and Management*, 6/2, 31–34 [in Ukrainian].

3. Kovalenko, Ye.V. (2015). Rozvytok korporatyvnoi sotsialnoi vidpovidalnosti v Ukraini [Development of corporate social responsibility in Ukraine]. *Hlobal'ni ta natsional'ni problemy ekonomiky – Global and national economic problems*, 9, 134–139. Retrieved from <http://globalnational.in.ua/archive/9-2016/28.pdf> [in Ukrainian].
4. Ministry of Economic Development of Trade and Agriculture of Ukraine: Official Internet representation (2020). *minagro.gov.ua*. Retrieved from <http://minagro.gov.ua>. [in Ukrainian]. Виправити згідно вимог.
5. State Statistics Service of Ukraine: Official site (2019). *ukrstat.gov.ua*. Retrieved from <http://www.ukrstat.gov.ua>. [in Ukrainian]. Виправити згідно вимог.
6. Stepanenko, N.I., Skydan, O.V. & Shvets, T.V. (2011). Strategic principles of formation and development of service enterprises of the north-western region of Ukraine. *Agribusiness: problems, current status and development prospects*. Ya.V. Sukhii & V.S. Nitsenko (Eds.). Odesa: SVD M.P. Cherkasov.
7. Busch, G., & Spiller, A. (2018). Consumer acceptance of live stock farming around the globe. *Animal Frontiers*, 8(1), 1–3 [in English].
8. Davis, K.F., Gephart, J.A., Emery, K.A., Leach, A.M., Galloway, J.N., & D'Odorico, P. (2016). Meeting future food demand with current agricultural resources. *Global Environmental Change*, 39, 125–132 [in English].
9. Poore, J., & Nemecek, T. (2018). Reducing food's environmental impacts through producers and consumers. *Science*, 360(6392), 987–992 [in English].
10. Springmann, M., Clark, M., Mason-D'Croz, D., Wiebe, K., Bodirsky, B. L., & Lassaletta, L., et al. (2018). Options for keeping the food system within environmental limits. *Nature*, 562(7728), 519–525 [in English].

Maryna Polenkova, Associate Professor, PhD in Economics (Candidate of Economic Sciences)
Chernihiv Polytechnic National University, Chernihiv, Ukraine

Specifics of the Functioning of Agricultural Enterprises in the Context of Socio-economic Development of Ukraine

The article substantiates the important role of agriculture in the economic system of Ukraine. The key tendencies of functioning of the enterprises of the agrarian sector of Ukraine are revealed. The dynamics of agricultural production volumes is studied. The sequence of application of the method of multifactor dynamic regression modeling is outlined. The study calculated the impact of the functioning of agricultural enterprises on the index of agricultural production.

Improving the competitiveness of the national agricultural sector involves the sustainable operation of all its interconnected subsystems: agro-industrial production; food markets; sale, distribution and consumption of food; personnel, financial, logistical, technological, informational and scientific support. However, in modern conditions, the functioning of agricultural enterprises is accompanied by a number of problematic aspects, which significantly hinders their long-term development. In the context of European integration there is an objective need to form effective mechanisms to strengthen the competitive position of Ukrainian.

The agricultural sector plays a strategic role in the socio-economic development of the country. The increase in agricultural production and the growth of per capita income of the rural population together with industrialization and urbanization lead to an increase in demand for industrial production. According to the results of the calculations based on the balance cross-section regression, the indicators of functioning of agricultural enterprises that have the greatest impact on the index of agricultural production are identified. According to the results of the analysis, the greatest influence among the studied indicators on the index of agricultural production is noted: the volume of production of roots, tubers, crops of vegetables and melons by food farms of all categories; volumes of production of technical crops by enterprises; costs of enterprises for fuel and lubricants. Significant positive impact is also exerted by the area from which enterprises harvested cereals and legumes and the yield of cereals and legumes at enterprises.

crop products, livestock products, agricultural enterprises, agricultural sector, socio-economic development

Одержано (Received) 03.12.2020

Прорецензовано (Reviewed) 10.12.2020

Прийнято до друку (Approved) 21.12.2020